

HÖRNSTENEN

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND
HÖRNSTENEN ÄR KRISTUS JESUS SJÄLV (EF 2:20)

3/2018

Jari Rankinen

LITET OCH ANSPRÅKSLOST

| ARG PÅ GUD

Timo Eskola

VAD BEHÖVS STI
TILL?

| GAMLA TESTAMENTET
LÄGGS INTE ÅT SIDAN

LITET OCH ANSPRÅKSLÖST

Tänker du ibland eller ofta: Det här är så litet och anspråkslöst. Varför ger inte Gud mer? Varför finns det inte stora skaror och förkunnare som inspirerar massorna? Varför är jag inte en sådan förkunnare? Det finns många sådana som är emot. Varför visar Gud inte sin makt och stänger till deras mun?

För Gud är allting möjligt och hans makt är obegränsad men ofta eller i allmänhet använder Gud inte sin makt på det sättet att vi eller andra ser den. Han döljer sin styrka och verkar i svaghet, anspråkslöshet och i det vanliga. Tänk på vad som är vår tros kärna: Jesus hängande på korset. Inget stort eller ståligt, inga stora skaror, ingen styrka som faller motståndarna. Det såg ut som att han är en förlorare vilket han ändå inte var. Gud fanns på plats i skeendet, han verkade och fullbordade sin mest underbara gärning – han försonade oss med sig själv, gav förlåtelse och öppnade himlen.

Gud verkade på detta sätt i det som är hjärtpunkten i vår tro och i samma banor verkar han ofta också många andra gånger. Han ger inte det vi förväntar oss, han gör oss inte till stjärnor, det är litet och enkelt. Och ändå finns han, verkar och förverkligar sin plan där hans ord finns, där evangeliet förkunnas, där människor blir döpta, nattvard firas och synderna blir förlåtna på grundval av hans Sons försoningsverk.

Detta befriar från falsk ängslan och från de tankarna att om det finns synlig kraft och det sker märkvärdigheter, då verkar Gud. Å andra sidan binder oss detta till Guds ord. Ordet skall förkunnas eftersom Gud finns i Ordet och verkar genom det. Ofta sker Guds verk osynligt, gradvis och i det som känns litet och enkelt. Hans styrka finns ofta i svagheten. Och ibland verkar Gud tvärtom – så att vi ser och förundras över hans makt och stora gärningar.

Vi behöver förbinda oss vid Guds ord och förkunna det. Vad skulle egentligen kunna vara bättre? Vi får lita på det som Bibeln säger, befäller och lovar. Vi får lita på evangeliet. Det finns förlåtelse för alla synder, Jesu kors är tillräckligt, med Jesus som min trygghet duger jag för Gud och är frälst. Jag får leva av detta själv och jag får berätta åt andra om det. Och så får vi tro att Gud ger det som han anser vara bäst för oss.

JARI RANKINEN

GENERALSEKRETERARE

8.6.2018 (ÖVERS. TOMAS KLEMETS)

ETT STORT TACK TILL DIG SOM STÖDER OSS ÄVEN PÅ SOMMAREN

Ur ekonomisk synvinkel har sommaren ofta varit en svår period för STI. Utgifterna ligger på samma nivå som annars, men inkomsterna är mycket mindre. Flera år har vi endast med nöd och näppe fått det att gå ihop. Vi är mycket tacksamma om du kan tänka dig att understödja STI:s verksamhet även på sommaren. Då, liksom alltid, behövs understöd i form av förbön och inbetalningar.

Även den ringaste gåva betyder mycket! Många bäckar små gör fort en tillräckligt stor å. Kontonumren till STI finner du på sidan 11 i föreliggande tidning.

TVÅ KURSER FÖR SPECIELLA GRUPPER INOM STI

I maj ägde två intressanta kurser rum inom STI:s regi. Under fyra dagar i början av månaden, förberedde vi oss inför intagningsproven tillsammans med dem som i år hade sökt in till Helsingfors universitet eller till Östra Finlands universitet i Joensuu för att studera teologi. Kursen hade inalles 17 studerande. Vi hoppas att samtliga av dessa lyckas erhålla en studieplats, och att åtminstone de som börjar studera i Helsingfors blir aktiva deltagare i STI:s verksamhet.

Efter den förberedande kursen arrangerades en tvåveckors kurs för dem, som överväger att i framtiden arbeta inom någon av STI:s medlemsorganisationer. Vi studerade teologi och praktik samt bekantade oss med de olika medlemsorganisationerna. Flera av ledarna för dessa organisationer var också på plats. Sammanlagt 13 teologie magistrar eller teologiestuderande deltog i kursen. Det var ett fint gäng! Vi får hoppas att många av dessa förr eller senare står i tjänst hos någon av STI:s medlemsorganisationer.

TEXTER: JARI RANKINEN (ÖVERS. JAKOB DAHLBACKA)

Arg på Gud

- Jag tänkte att jag hade en och annan gås oplockad med Jesus. Ibland var jag verkligen arg men och också mycket bedrövad, berättar Magnus Riska.

Magnus Riska är Borgå stifts dekan. Han leder stiftets verksamhetsavdelning, är medlem i Domkapitlet och svarar för församlingarnas anställdas utbildning.

Han har löpning som hobby. Bakom sej har han tre kompletta triathlontävlingar. Där simmar man 3.8 km, därefter cyklar man 180 km och till slut springer man ett maratonlopp. Jag frågar hur det känns att börja springa 42 km, när man har simmat och trampat cykel ett tiotal timmar.

- Det är bäst att sluta fundera logiskt eller att tänka på hur lång väg som är kvar. Man skall bara springa en kilometer i taget säger Magnus.

Vid millennieskiftet var Magnus och hans familj i missionens tjänst i Israel. Magnus talar uttryckligen om den mission som Jesus gav i uppdrag till sina egna, inte tex om internationellt arbete. Det behövdes en präst som kunde predika på hebreiska i Immanuel-kyrkan i Tel Aviv. Magnus blev kallad till denna uppgift.

- På sabbaten deltog vanligen 50-80 personer i gudstjänsten, av dessa var 5-15 messianska judar, berättar Magnus om arbetet.

En viktig verksamhetsform var att presentera kyrkan för turister och lokala judar. Det kom flera tusen besökare till kyrkan per år.

- Man kunde berätta om vår tros centrala punkter för dem genom att presentera kyrkans fönstermålningar. En stor mängd biblar avsedda att delas ut fördes också ut ur kyrkan.

BIBELN KLARAR VILKEN GRANSKNING SOM HELST

Samtidigt som Magnus fungerade som kyrkans pastor fortsatte han med bibelforskning. Han är docent i Gamla Testamentets exegetik och har således avlagt den högsta möjliga akademiska lärograden i ämnet bibelförklaring.

- Man kan utöva exegetik antingen på ett uppbyggande eller ett nedrivande sätt. Det behövs ödmjukhet. Om man inte förstår textens betydelse måste man studera den noggrannare. En bibelvers kan öppna en annan. Min tros ryggrad är att Gud vill tala till mej och att Han gör det i Bibeln. Just därför studerar jag Bibeln. Inte heller behöver vi försvara den, den tål vilken granskning som helst säger Magnus om sitt förhållande till Guds ord.

SOM KÖLEN PÅ EN BÅT

Under åren 1947-1956 hittades en stor mängd gamla skrifter i Qumran nära Döda Havet. Magnus har studerat just dessa. Vad har fördjupandet i dem givit?

- Jag har lärt mej det hebreiska språket på vilket Gud gav Gamla Testamentet. Qumran-texterna berättar om tiden mellan Gamla och Nya Testamentet och den andliga jordmån som fanns då och i vilken kristendomen växte upp. Texterna ger en djupare förståelse av Nya

Testamentets skrifter säger Magnus.

- De visar också att Bibeln kopierats mycket noggrant. Före Qumran-fynden var den äldsta GT-handskriften från 900-talet eKr. Qumran-texterna, vilka också innehåller GT-skrifter, är skrivna 1000 år tidigare, och i dessa finns det förvånande lite avvikelser av betydelse jämfört med handskriften från 900-talet eKr. Studiet av Gamla Testamentet har gjort GT ännu viktigare för Magnus.

- Det är som kölen på en båt. Om vi bara läser Nya Testamentet är vår tro som en rank båt som lätt kapsejsar. Utan GT kan man tolka NT hur som helst eller felaktigt.

Tiden i Israel påminde Magnus om att kyrkan inte får skära av sina rötter som är i judendomen.

- Hur många Paulusar har kyrkan förlorat genom att fungera felaktigt och dumt i sitt förhållande till judarna, funderar Magnus.

TILL VEM?

Den andra arbetsperioden i Israel hade bara börjat när det hittades en växt i Magnus' hustrus bröst. Den blev borttagen men snart hittades en ny cancerväxt i magen. Hustrun dog, Magnus var änka, 41 år och ensamförsörjare för tre barn 9-, 7, och 4 år. Familjen måste stanna i Finland.

- Jag hade stora frågetecken. Vi hade farit ut till missionsarbete och Gud behandlade oss såhär! Jag tänkte att när jag träffar Gud i himlen skall jag ställa honom till svars och fråga: varför? Jag minns en gång när jag sprang en länk att

jag där ropade till Jesus: "Hur kunde du handla såhär?" berättar Magnus.

I Bibeln berättas att många Jesu lärjungar tog anstöt av honom och lämnade honom. I den situationen frågade Jesus de tolv: "Vill också ni gå bort?" Petrus svarade: "Herre, till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord."

- Dessa ord av Petrus har blivit mycket viktiga för mej. Den troendes väg är en vanlig människas väg. Vad som helst kan hända vem som helst och Gud tillåter det, men han är samtidigt nära och visar omsorg. Gud stod ut med min vrede och lämnade mej inte säger Magnus.

Magnus berömmar sin dåvarande arbetsgivare, missionsföreningen Såningsmannen, som tog väl hand om sin arbetare. Det hjälpte också att skriva böcker. Magnus skrev sin forskaravhandling i STI:s forskarrum.

- Gud skötte mej också genom arbetet. Och genom att jag fick hitta Gunilla som jag nu är gift med, berättar Magnus.

- Jag vet inte om jag skall fråga Gud i himlen varför. Kanske det inte är viktigt där mera.

INTERVJU OCH FOTO:

JARI RANKINEN

(ÖVERS. ULF EMELEUS)

Vad behövs Teologiska institutet i Finland till?

Teologiska institutet i Finland föddes för 30 år sedan i stormiga tider. Bibel frågan hade splittrat församlingar i årtal. Ämbetsfrågan delade på prästerskapet. Väckelserörelser ansåg att deras inflytande på den lutherska kyrkan i Finland var ifrågasatt. Det fanns ett stort behov av att reagera på något sätt. Nu har det förflutit 30 år sedan allt detta. STI har fungerat länge och första generationens grundare och deras akademiska motståndare är pensionerade eller har helt lämnat jordelivet. Vad behövs STI till?

FÖRKUNNARE AV EVANGELIET

Trots att STI är ett ganska vanligt privat utbildningsinstitut inom den tredje sektorn som ger påbyggnadsundervisning i teologiska ämnen, har den ändå varit en proteströrelse. Det blev till i en situation då väckelserörelser hade tappat förtroendet på statens universitet och dess vilja och kunskap att utbilda pastorer som är kallelsemedvetna. Universitetets interna förändringar har förstärkt denna uppfattning genom åren.

Det är viktigt att poängtera kallelsens betydelse i utbildningen. Teologiska fakulteten vid Helsingfors universitet hävdar via sina ledare idag att deras uppgift inte är att utbilda

evangelieförkunnare för kyrkan. Därför har STI velat ändå från början förstärka den bibliska och lutherska identiteten hos teologerna. Pastorerna ämnar tjäna Gud därför att evangeliet som de förkunnar frigör människorna från förtappelsen och styrker de troende i glädje och frid.

BIBELFRÅGAN

Åren på universitetet har inte varit nådiga med Bibeln. Det handlar inte mera om det i Bibeln finns grund för den kristna läran och den lutherska läran om rättfärdiggörelsen. Nu framförs det i läroböckerna uppfattningen att Israels utvalda folk och judarna som trodde på Herren aldrig har funnits. Man påstår att Gamla testamentet är en produkt av ren fantasi och att den skrevs ner bara två hundra år före Nya testamentet. Forskarna påstår att områdets religion ursprungligen var en kananeisk blandreligion. De påstår också att snart skall vi hitta Jahves statyer vilket skulle styrka deras hypotes om polyteismen på området.

Undervisningen i Nya testamentet lämnar inte långt tillbaka. Läroböckerna gör gällande att det där inte finns någon grund för de kristna lärorna om synd och nåd. Vissa anser att Paulus var legalistisk och synergis-

”RADIKAL ONDSKA KRÄVER GUDS ABSOLUTA SVAR: FÖRSONINGEN.”

tisk och somliga anser att alla tidiga kristna ansåg inte heller Jesus vara Guds son.

Universitetet säger sig utbilda religiösa sakkunniga. Men är det tillräckligt?

BEHÖVER VI BARA KONSULTER?

Bakom lärofrågor finns frågan om människosyn. Enligt den finska humanismen är människan ingen syndare. Denna undervisning tacklar inte alls frågan om världens radikala ondska. Lärarna som företräder den nya linjen är oförmögna att svara på frågorna om våld och otrohet. I teologisk bemärkelse håller de därför en tom bägare på den törstandes läppar.

Människorna ångest är ändå oförändrad. Människans pina inför Guds eviga lag är lika förskräcklig som förut. Människans äkta skuld är oförändrad eftersom människan inte förändras. Radikal ondska kräver Guds absoluta svar: försoningen. Därför bara budskapet som grundar sig på Bibelns egen undervisning kan skänka frälsningen åt människorna.

Det handlar alltså om teologisk undervisning. Vad förväntas pastorerna förkunna i församlingarna? Det verkar som att statsuniversitet bakar konsulter

av teologie magistrar. Förhållandet till Bibeln är ytlig. Tidningen Uusi tie skrev om det här redan för årtionden sedan:

”Prästutbildningen ordnad av en statlig byrå producerar sakkunniga i religiösa fenomen, religionsvetare och kyrkosociologer. Med andra ord blir dessa präster utomstående objektiva iakttagare som betar sig som etnologer i Söderhavet när de som präster besöker väckelsemöten.”

Teologiska institutet i Finland och dess teologiska undervisning behövs för att garantera blodsmak i teologin, Kristi försoningsblods smak.

TEXT: TIMO ESKOLA

BILD: [HTTPS://PIXABAY.COM](https://pixabay.com)
(ÖVERS. TUOMAS ANTTILA)

Bli bekant med Gamla testamentet

Senaste höst utkom del ett av professor Antti Laatos förklaringsbibel till Gamla testamentet (Perussanoma). Boken behandlar lagen, d.v.s. de fem Moseböckerna. Boken utgör första delen i en serie omfattande fem band och avsikten är att publicera de återstående delarna, en bok varje år.

Professor Laato höll en föreläsning i STI. Han beskrev tillkomstprocessen för nämnda bokserie och han besvarade frågor rörande Gamla testamentet.

DRÖJSMÅLET ÄR BRA

Tanken att skriva en förklaringsbibel kom första gången för Antti Laato redan på 1990-talet. Avsikten var att skriva ett verk som skulle förklara den gammaltestamentliga texten ur tre olika synvinklar: den historiska, den kristologiska och den som utgår ur tolkning-

straditionen. Förklaringsbibeln skulle erbjuda läsaren hjälp till förståelsen av Gamla testamentet.

Projektet förverkligades inte ännu då. Men flera andra böcker om Gamla testamentet utkom. Enligt Laato var det bra att projektet förklaringsbibel dröjde, för med tiden växte kunskapen och insikten. Nu har man nått fram till att första delen är färdig.

DEN KRISTNA TRONS RÖTTER

På vilket sätt är förståelsen av Gamla testamentet så viktig att den är värd en egen förklaring? Laato inledde sitt ämne genom att berätta att den kristna tron alltid har stått och fortfarande står i relation till Gamla testamentet. Gamla testamentet var Bibeln för Jesu samtida. Alla hänvisningar som görs i Nya testamentet till de heliga skrifterna är hänvisningar till Gamla testamentet. Det är synnerligen viktigt att känna denna boksamling som innehåller kristendomens rötter.

Under föreläsningar ställdes frågan till Laato hur man skulle förstå vissa lagar i Moseböckerna utifrån Gamla testamentets historiska situation. Här tog Laato fjärde budet och

“GAMLA TESTAMENTET
LÄGGS INTE ÅT SIDAN.”

bestämmelsen om öga för öga och tand för tand som exempel. I samhället under Gamla testamentets tid finner man en intressant synpunkt på budet att hedra sin far och sin mor. Laato nämnde att han i sin ungdom tänkte att avsikten med budet var att göra oss lydiga mot våra föräldrar. Men i budet handlar det inte enbart om detta. Ur texter i Gamla testamentet får man den insikten att budet särskilt avser åldrande föräldrar och omsorgen om dem. I det forna Israel fanns det naturligtvis inget socialskydd och ingenting annat utanför släkten som kunde ha tagit hand om de åldrande. Det var släktens uppgift att sköta om deras omvårdnad. En ensam åldring kunde inte ha levat länge.

MYCKET STÅR ATT FINNA

Också regeln öga för öga och tand för tand handlar om praktiska behov. Man behöver inte tänka på den regeln som ett berättigande för en grym hämnd. Enligt Laato är avsikten den motsatta. Inom det forna Israels kultur gällde blodhämndens princip. Enligt den skulle man fysiskt hämnas på den skyldige, ofta genom att döda honom. I den situationen strävar regeln till att minska användningen av våld. Var och en förstår att det inte lönar sig att slå en annan om denne har rätt att slå tillbaka. Med regeln kunde man också eftersträva att hämnden eller straffet inte skulle vara överdimensionerade.

Laato fick också frågan huruvida man kan lita på Gamla testamentet

när det ger intryck av att vara svårbegripligt och öppet för olika tolkningar. Borde man ge det mindre betydelse eller lägga det åt sidan? Laato svarade att han eftersträvar att Gamla testamentet inte läggs åt sidan. Gamla testamentet är utmanande men där finns mycket att finna – vilken man kan se av ovan nämnda exempel. Moseböckerna innehåller också förunderliga löften t.ex. om en kommande Messias. När man upptäcker det växer förståelsen av Gamla testamentets betydelse och man märker att det inte handlar om en förvirrande samling skrifter.

Därför uppmanade Laato till läsning av Gamla testamentet. På det sättet lär läsaren känna det och får därmed märka hur gedigna dessa böcker är.

TEXT: TENHO RAJALA

BILDER: JARI RANKINEN & ANNI MARIA LAATO

(ÖVERS. STIG-OLOF FERNSTRÖM)

JARI RANKINEN STI:S GENERALSEKRETERARE

STI:s styrelse valde Jari Rankinen till STI:s tidsbestämda generalsekreterare vid sitt möte den 9.5.

Generalsekreterare Ville Auvinen valdes i april till SLEY:s missionsledare samt tidningen Sanansaattaja ´s chefredaktör. Jari har fungerat som Villes ersättare sedan 1.3.2017. Den valda generalsekreterarens önskan var att han skulle anställas för en bestämd tid. Han angav de krav som arbetet ställer som grund för sin önskan. Styrelsen beslutade att tiden för anställningen skulle vara 2-3 år. Efter styrelsens möte kom man överens om att den tidsbestämda anställningen börjar 1.9.2018 och slutar 28.2.2021.

HÖRNSTENENS UTSEENDE FÖRNYAT

Detta nummer av Hörnstenen har ett lite annat utseende än tidigare nummer. Tuomas Lukkaroinen har planerat den nya tidningens layout.

Ett varmt tack till Tuomas.

Varje mottagare av Hörnstenens personliga REFERENSNUMMER finns på baksidan, i övre hörnet till höger på adressdekalen.

Referensen förenklar betalningens adress och är förmånligare för mottagaren än en betalning utan referens.

HÖSTTERMINEN ÖPPNING

Onsdagen den 5.9. vid STI, Kajsaniemigatan 13 A 4. Vån.

Kl. 15 Tack Ville. Ville Auvinen flyttar över från generalsekreterarens uppgifter till missionsledarens.

Kl. 15.15 Det stora boktorget, pizza och kaffe. En stor del teologiska och kristna böcker nästan gratis.

Kl. 16.15 Kan man ändra trosbekännelsen? Hur mycket måste man tro för att bli frälst?

TM Soili Haverinen. TD Lauri Kemppainen och prostén Olli Valtonen, administratör är Jari Rankinen

Välkommen!

STI:s program för hösten offentliggörs senast i början av augusti på papper och på STI:s nätsida.

TEXTER: JARI RANKINEN (ÖVERS. STIG-ERIK ENKVIST)

TUOMAS LUKKAROINEN

ÖVERS. TOPIAS TANSKANEN)

EU:S DATASKYDDSDS-FÖRORDNING TRÄDER I KRAFT

Europeiska unionens dataskyddsförnyelse trädde ikraft i slutet av maj. STI:s medlemsregister har förnyats för att motsvara den nya förordningen. I medlemsregistren finns stödmedlemmarnas namn och kontaktuppgifter. Ifall du vill veta vilka kontaktuppgifter som är skrivna i registret om dig, ta kontakt med STI:s kontor.

TEXT: JARI RANKINEN (ÖVERS. STIG-ERIK ENKVIST)

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
förnamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank
Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH
Nordea
FI66 1555 3000 1169 14, NDEAFIHH

Annställda
generalsekr. Jari Rankinen (045 359 7772)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Kuru

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.

Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19.
Öppettider under sommaren finns på STI:s hemsida.

Styrelsens ordförande

verksamhetsledare Tom Säilä, Sley

Medlemsorganisationer

Missionsföreningen Säningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarörelsen i Västra Finland), Finlands ev.luth. Student- och Skolungdomsmission, Radio-missionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibel-institutet, Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland, Laestadiernas Fridsföreningars Förbund

Finansieras av frivilliga bidrag. Medlemsavgift för understödande medlemmar: 40 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bokgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland

Insamlingstillstånd i Finland RA/2017/186
RA/2017/186, 21.2.2017–31.12.2018

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

ISSN 2243-075X (Print), ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
KAJSANIEMIGATAN 13 A
00100 HELSINGFORS

PÄRMBILDER: ILKKA RYTILAHTI

"HAN SKA LEDA DEM TILL LIVETS VATTENKÄLLOR." (UPPENBARELSEBOKEN 7:17)